

: Posamezna številka 6 vinarjev :

JUTRO izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 8. uri, ob ponedeljkih ob 10. uri. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnishvu mesečno K 1.50, s dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto mesečno K 2.00, polletno K 10.00, letno K 18.00. Za inenestvo celoletno K 30.00. Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnishvo je v Frančiškanski ulici 8. Dopisi se pošljejo uredishvu, naročnina upravnishvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmi vrsta 10 v, posla na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti ramko. Telefon številka 303.

Ministrstvo vseh svetnikov in vernih duš.

Dunaj, 1. novembra.

— C. Vsi svetniki in verne duše! Žalosten in sentimentalni praznik v koledarju, a naključje je naneslo, da se ravno ta dan rešuje važno vprašanje v avstrijski politiki. Sicer ministrske krize v Avstriji niso nič kaj posebno redkega, kakor tudi niso redke spremembe politične situacije in parlamentarnega položaja.

A zadnja ministrska kriza, ki jo je doživel s svojim kabinetom Gautsch, je nad vse zanimiva, ker so postali naenkrat merodajni vplivi, ki se v trenutku še ne more trditih njihov izvor in postanek. Dejstvo pa je, da so na trenutno — poudarjam trenutno — rešitev sedanje krize vplivali zunanji vplivi, ne mogoče iz okolice Schönbruna, temveč od kje druge!

Nikomur se ni zdelo rešitev krize v ministrstvu lažja nego samemu ministrskemu predsedniku. Gautsch se je pogajal s strankami, spoznal je razpoloženje v poedincih in mislil, da je dovolj informiran, da lahko nadaljuje svoje delo in da izvede načrte, ki jih je podal v svojem ekspoziciji. Gautsch ni hotel brskirati članov svojega kabineta, zato se je vedelo že naprej, da pride do demisije celotnega ministrstva, ki potem iz njega izbrše Gautsch par mož in jih nadomesti z novimi. Včeraj se je vršil ta ministrski svet, vse je šlo po redu, demisija je bila sklenjena, Gautsch je isto predložil cesarju, situacija se je za Gautscha slikovala tako ugodno, da se je govorilo o spremembi samo dveh članov vlade. Bilo je že vse pripraveno, imena so krožila od ust do ust.

A naenkrat je prišlo presenečenje. Cesar je sprejel demisijo Gautschevega kabineta, a sestave ni poveril staremu ministrskemu predsedniku. Vse je napeto pričakovalo daljšega razvoja, prevladalo je prepričanje, da se zgodi nekaj nepričakovane; in res proti večeru se je pojavila vest, da je sestava novega kabineta poverjena naučnemu ministru v bivšem ministrstvu grofu Karlu Stürgkhu. Ta vest se je potrdila tekom večera in cesar je poveril sestavo novega kabineta Stürgkhu.

Nastane vprašanje, kako je mogoča tako nenadna sprememba, zakaj so merodajni krogi žrtvovali Gautscha tako preko noči, ko niti sam ni tega pričakoval.

Odgovora je iskati v prvi vrsti v politični preteklosti novega ministrskega predsednika. Grof Stürgkh je bil v stari kurialni zbornici vodja konservativnega veleposvesta in kot tak se je odločno boril proti volilni reformi, v takratni parlamentarni debati je bil v odseku in v plenu odločen in odkrit nasprotnik splošne in enake volilne pravice, a odpor mu ni pomagal, volilna reforma je bila uzakonjena, in novi ljudski parlament ni

videl med svojimi poslanci svojega najodločnejšega nasprotnika, grof Stürgkh je pri volitvah padel. Dejstvo pa je, da je grof Stürgkh še danes odločen nasprotnik nove volilne reforme in to je prvi vzrok, zakaj je ta mož poklican na čelo nove vlade. Javna tajnost je, da merodajni krogi niso prav nič zadovoljni z novo volilno reformo, ker oba ljudska parlamenta nista izpolnila nad, ki so se stavile na nje; želi se mnogih poprav na ti reformi, in kdo je bolj na mestu nego grof Stürgkh, ta neizprosni nasprotnik enake in tajne splošne volilne pravice. Ime grofa Stürgkha je stalo že pod mnogimi odredbami po § 14., mož se ne bo torej ženiral podpisati novih.

O grofu Stürgkhu kot politiku se je trdilo, da je nemški liberal. Ko je leta 1909 vstopil v rekonstruirani kabinet Bienerthov, trdilo se je, da je poklican s Hohenburgerjem kot zaupnik nemškega Nationalverbanda. Ali tekom svojega poslovanja v naučnem ministrstvu se je grof Stürgkh odtujil popolnoma nemškemu Nationalverbandu ter obrnil hrbet tradicionalni politiki te parlamentarne organizacije. Grof Stürgkh je postal počasi iz liberalnega politika zaupnik klerikalizma v ministrstvu, kar mu je pridobilo popolno zaupanje krščanskih socialcev. Tekom svojega ministrovanja je pokazal Stürgkh tolikokrat svoje konservativno-klerikalno naziranje, vsled česar je prišlo med njim in Nemci, ki so mu izrekli svojo nezaupnico, do mnogih spopadov. Do popolnega preloma med njim in Nationalverbandom pa je prišlo o priliki Stürgkhove izjave v debati o italijanski pravni fakulteti, kjer je poudarjal potrebo izvršitve visokošolskih zahtev nemških narodnosti. Tudi v teh dejstvih je iskati vzroke Stürgkhovega imenovanja.

Nepotrebno je dokazovati, da je ideal avstrijskih merodajnih krogov kolikor mogoče konservativna ali avstrijsko rečeno klerikalna politika, oficijelna Avstrija si želi klerikalne politike, a baron Gautsch ni bil mož, ki bi mogel voditi tako politiko, saj se je o njem, očetu volilne reforme, pospeševalju ženskega študija na visokih šolah, trdilo venomer, da je moderen državnik, ki mu klerikalni krogi niso posebno zaupali.

Avstrijski parlament potrebuje delavne večine, na Poljake in krščanske socialce vlade vedno lahko računa, Nemci pa niso bili tako zanesljivi, zato je pa imenovanje grofa Stürgkha poskus, dobiti na drug način sigurno parlamentarno večino. Vlada računa z vabljivo in simpatično izjavo grofa Stürgkha o kulturnih zahtevah nemških narodnosti, to izjavo so vzele nemške stranke z odobravanjem na znanje, ker so videle v nji dober namen in dobro voljo prekiniti s strankarskim in nekulturnim stališčem nemškega Nationalverbanda; vlada hoče ustvariti večino, ki bi ne bila odvisna od trenutnega razpoloženja med Nemci, vlada računa s zaupanjem, ki bi ga naj po njenem mnenju gojile

nenemške narodnosti do grofa Stürgkha, ki je nastopil kot zagovornik njih težen.

Nemogoče je še danes sklepati, ako se vresnično načrti in računi vlade, poslanci so večinoma doma, noben klub se še ni posvetoval o novi situaciji, nobena strankarska in narodnostna frakcija še ni izrekla svojega stališča, v ponedeljek, ko se snide zopet državni zbor, sedel bo grof Stürgkh z novim kabinetom na ministrskih klopetih.

V strankarskih pogajanjih, ki jih je vodil zbornični predsednik Sylvest, je bivši ministrski predsednik Gautsch začrtal delavni program za najbližjo bodočnost, po dobrih virih grof Stürgkh ne bo akceptiral tega načrta ter bo zbornici predložil jako skrajšan in kratek delavni program, ki bo iz njega vzel le tele točke: kratkoročni proračunski provizorij, volitve v delegacijo, uradniško predlogo, a te brez davčnih predlog, ker pa tudi rešitev teh vprašanj zahteva sigurno večino, je jasno, da bo Stürgkh le malo časa računal s parlamentom, ako ne bo šlo, stopi v veljavo za prvi slučaj § 14., če bo pa treba, še odredbe, ki se zde vladni primerne, da reši avstrijski problem.

Cas je jako kratek in grof Stürgkh ni mož, ki bi se spuščal v dolga pogajanja, ako se mu ponesreči prvi poskus, drugega ne podvzame več. Grof Stürgkh je politik, ki se more o njem trditi, da je danes nasprotnik ljudskega demokratskega parlamenta, on je idealen minister § 14., njegov značaj je rojen in vzgojen v birokratski konservativni preteklosti, a ni rojen za demokratsko bodočnost.

Ime grofa Stürgkha ni nič kaj posebno laskavo zagotovilo za parlamentarno delo v Avstriji, sam je to hotel že ob svojem nastopu dokazati in to s sestavo novega kabineta; grof Stürgkh si je nabral moze, ki jih do danes nikdo ni poznal, poklical jih je od zaprašenih aktov, vzore birokracije in konservativnosti, možje o katerih se ve le toliko, da so pripravljani na vse!

Ministrska lista sicer še ni popolna, lahko se še spremeni do petka, ko bo oficijelno publicirana, danes kurzira tale lista, ki se o nji lahko trdi, da je najverjetnejša:

Ministrsko predsedništvo: grof Stürgkh, naučno ministrstvo: sekcijski šef Husarek, notranje ministrstvo: Heindold, justično ministrstvo: dr. Hohenburger, finančno ministrstvo: dr. Mayer, železniško ministrstvo: Forster, trgovsko ministrstvo: Rößler, poljedeljsko ministrstvo: Horaček, ministrstvo za javna dela: Trnka, domobransko ministrstvo: Georgi, poljsko ministrstvo: Zaleski.

Ta lista seveda še ni končna, ker se imenujejo vedno nova imena, sestavljajo nove kombinacije, a je najverjetnejše, da do večjih sprememb ne pride, spremeni se mogoče še kako ime, in nadomesti z drugim, ki bo spadalo v ta okvir.

Grof Stürgkh je sestavil to listo po svojem političnem prepričanju: strogo konservativno, birokratsko in brez vsake politične in parlamentarne preteklosti. S temi možmi hoče reševati avstrijski problem, kako dolgo se še ne ve, a gotovo je, da predolgo ne, ker Stürgkh ni politik, ki bi se dolgo prepiral z ljudskim parlamentom, njegovi računi bodo jako kratki in jasni.

O grofu Stürgkhu se je nekoč izrazil odločen avstrijski poslanec: grof Stürgkh je Metternich redivivus! V koliko so resnične te besede bo pokazala bodočnost, Stürgkhova preteklost jih potrjuje.

Avstrija bo dobila zopet novo ministrstvo, ki bo imenovano v zgovorini avstrijskega parlamentarizma ministrstvo vseh svetnikov in vernih duš, kdo pa ve, ako bodo temu ministrstvu pomagali vsi svetniki, da reši svoje verne duše v vicah?

Mohorjeve knjige.

Letošnje Mohorjeve knjige so menda najlepše, kar jih je kdaj Družba izdala. Vidi se v njih vsaj nekaj dobre volje ugoditi raznim željam, ki so bile pogosto od raznih strani izražene. To moramo pred vsem pohvaliti. Ako se je tuintam pisalo zoper Družbo, se to ni storilo iz zlobnega namena, da bi se Družbi škodovalo, ampak opozoriti jo na njeno važnost in ji pokazati širši delokrog, nego ga imajo podobne družbe v drugih narodih.

Družba sv. Mohorja ima pri nas največ sredstev, da lahko nemoteno izvršuje svoj program. Nekoliko ji veže roke to, da je nekaka bratovščina in je njen namen izdajati pred vsem nabožne knjige, toda, ako stoji tako na papirju, ne stoji to še v življenju in našemu narodu je postala več, mnogo več, in mora biti več. Naša Matica ni tako srečna, da bi razpolagala z milijoni, učenih družb nimamo, bogatih založnikov tudi ne, o akademiji niti ne govorimo, zato more Mohorjeva družba najkrajše množiti našo literaturo z lepimi in velikimi deli. To je tembolj pomenljivo, če pomislimo na njeno število članov. „Graški Tagblatt“ je vsled tega števila označil v zadnji nedeljski številki Družbo kot Nemcem zelo nevarno. No, Nemci naj molče; nevarnost ni tako velika, kakor bi lahko bila.

Splošno se more reči, da je odbor Mohorjeve družbe skušal vedno izpolnjevati svojo dolžnost po onih točkah, ki so napisane v pravih in da je s tem opravičeval svoje delovanje. Našli so se tudi ljudje, ki so hoteli biti bolj papeški, kakor papež sam in so tako hoteli po Mohorjevih knjigah vzgajati tudi naš narod. Nazadnje so prišli tudi kranjski klerikalci, ki so čutili denar, in so hoteli Družbo imeti zase. To je bilo tudi vzrok, da se je slovensko napredno časopisje tuintam stavilo proti nji, ker se je bilo bati klerikalnih intrig.

Kako smer bo vzela Družba v bodoče, danes še ne vemo. Želimo, da bi nadaljevala tako, kakor je začela letos. To je nekaka srednja pot in na ta način bo priraslo Družbi povsod mnogo prijateljev.

Letos je izdala Družba šest knjig. Navada je, da del Mohorjevih knjig pripade vedno pozabljenosti in plesnobi. Nekje odvržejo te knjige, nekje druge. Zato je pametno, da si vsak lahko izbere te ali one knjige. Kdor ne mara molitvenika, lahko dobi povesti. Poleg koledarja so letos zopet „Zgodbe“, (predzadnji snopci), Trunkov potopis „Na Jutrove“ in molitvenik. Poleg teh pa tri leposlovna dela, ki imajo stalno literarno vrednost: Jurčičev „Deseti brat“, Meškova knjiga „Mladim srcem“ in Cankarjevih „Troje povesti“. O koledarju bi se dalo posebej govoriti. Tam se navadno nahajajo članki in spisi, ki so po svoje zaviti. Koledar letos ni tako velik, ker se je skrajšal imenik članov, njegova vsebina pa nudi, kakor vselej, mnogo dobrega in zanimivega. Tudi o zgodbah in molitveniku bi bilo odveč govoriti. So ljudje, ki radi čitajo take stvari, in kdo bi jim ne privoščil, da po svoje ugođe svoji srčni potrebi. Take vrste knjiga je tudi potopis „Na Jutrove“. Potopisi so v vsaki literaturi velike važnosti, seveda kar se „Jutrovega“ tiče, imamo mi svoje mnenje.

Veseliti pa nas morajo tri krasne leposlovne knjige: Deseti brat, Mladim srcem in Troje povesti. Kdor je plačal oni goldinar, se mu je izplačalo, kajti te tri knjige so vredne mnogo več, nego goldinar. Dve iz njih sta lepo ilustrirani.

„Deseti brat“. Dandanes ima skoraj vsaka naša knjižnica Jurčičeve zbrane spise, saj je Jurčič naš najbolj popularni pisatelj, katerega ime pozna povsod. Vendar ni bilo odveč, da se je ob 40 letnici njegove smrti spomnila nanj tudi Mohorjeva družba in izdala njegovega „Desetega brata“. Saj je „Jurij Kozjak“, ki ga je izdala nekoč Družba, pridobil takrat Družbi nešteto novih prijateljev in — članov. Ilustracije je izvršil slikar Vavpotič. Vavpotič se prišteva med najboljše mojstre v ilustriranju. V „Desetem bratu“ je pokazal svoje lepe zmožnosti. Žal, da so se nekatere risbe zakasnele in da je proti koncu premalo ilustracij. S temi, kar jih je sedaj, moremo biti zadovoljni in bodo tudi med narodom ugajale. Nad vse lepa in duhovita je naslovna vinjeta, ki kaže vso usodo „Desetega brata“. Ne moremo drugega, kakor da svetujemo Družbi, da kmalu zopet razveseli svoje člane s podobno ilustriranim delom iz starejše naše literature.

Z Meškovo knjigo je ustregla Družba zahtevi, da naj pomnoži naše mladinsko slovstvo. Nam zelo nedostaja lepih in dobrih knjig za mladino, kakršnih imajo drugi narodi v izobilju. Kar je pri mladinski knjigi tako velikega pomena, je njena zunanost, ilustracije, oprema.

„Mladim srcem“ je sedaj ena naj-

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Dandolo je nadaljeval:

— Ko je Bembo izrekel te svoje besede z odločnim, skoraj zapovedujočim glasom, se je nekaj uprlo v kurtizani.

Vzkliknila je:

— In če jaz ne maram! Če nočem iti pričevati!

Videl sem, kako Altieri gnevno stiska svoje bodalo.

Toda Bembo mu je odkimal, češ, da naj miruje, in velel z zlovesčim glasom:

— V tem slučaju milostna, sva midva primorana, da nastopiva kot priči.

— In midva bi povedala resnico ... ne pozabite, milostna, da krvnik mora dobiti svojo glavo ... Vašo glavo ali nje-govo ... izberite!

Obenem je pomolil kurtizani pero.

Se zdaj mi je ta ženska pred očmi.

Bila je blede kakor mrljič; in šele takrat sem zapazil, da je njena desnica in del roke rdeč, kakor od sveže krvi.

Vzela je pero in podpisala!

Razumel sem, da pomeni ta dogovor obsodbo kaknega nesrečnega, toda niti od daleč mi ni prišlo na um, da bi slutil vso strašno resnico!

Videl sem, kako je Bembo hlastno spravlil podpisano ovadbo.

Vedel sem dovolj; v mislih sem si izpopolnil vso tragedijo.

Imperija je bila umorila nekoga, in zdaj so hoteli ovaditi drugega kot krivca! Previdno sem se umaknil, dočim so Bembo, Altieri in Imperija polglasno nadaljevali svoj pomenek. Preostaja mi še, da ti povem najstrašnejše.

In Dandolo, ki je izgovoril te besede z dušečim se glasom, je zopet umolknil, kakor da mu je v resnici zmanjkalo moči, da pove ostalo.

Leonora ni rekla besedice.

Predobro je vedela, kaj je tisto, kar gre očetu tako težko z jezika.

Minilo je par tesnobnih minut; oči očeta in hčere so izbegavale drug drugega.

Naposled je povzel Dandolo z zamolklim glasom:

— Vedel sem dovolj ... umaknil sem se ... prišel do srede salona ... Ta hip začujem iznova prejšnje ječanje ...

Ta glas! Kdo je bil človek, ki je umiral tam, par korakov od mene? To sem hotel izvedeti za vsako ceno, pa makar če me slišijo in me zalotijo ter zabodejo tudi mene. Brez obotavljanja, brez opreznosti, kakor blazen od groze, sem se obrnil na levo in odprl vrata, ki so bila tam; stopil sem na temen hodnik, in na koncu hodnika so bila vrata. Izza njih je prihajalo tisto ječanje. Odrinil sem vrata in stopil v sobo, ki je bila jasno razsvetljena. Na nasprotni steni je visela slika, ki sem jo zagledal takoj v prvem hipu; in tista slika, Leonora, je bila tale! Na tleh pa, v mlaki krvi, je hropel človek v smrtnem boju. Sklonil sem se in spoznal Davila! Prijel sem ga za roko; odprl je oči ...

— Davila, ali me slišite?

— Da, je dahnil s težavo.

— Kdo vas je zabodel?

— Ona!

— Imperija?

— Da! ... Umrl bom.

— Poslušajte, Davila ... ali veste, kaj se snuje tam, v drugi sobi? Ali me slišite?

— Govorite!

— Čujte: menijo se, da bi ovadili kot vašega morilca nekoga drugega, ki je nedolžen.

— Oh!

— Slišal sem vse.

— Koga?

— Ne vem!

— Oh! ... je zahropel Davila ... to se ne bo zgodilo.

Jaz pojdem ... pojdem k Desetorici.

— Dobro! ... Ali morem storiti v tem trenutku kaj za vas? ...

— Ne ...

— Obvestil bom vaše ljudi.

— Ne! Ne!

— Zakaj ne?

— Zato, ker bi si ona ... mislila ... in bi me ubila do kraja ... idite ... idite ...

— Z Bogom, Davila.

— Z Bogom ... Idite ... brži!

Vstal sem in zbežal kakor norec. Komaj da sem imel toliko prisotnosti duha, da sem si zakril obraz, ko sem šel mimo slug; spremlil me je do vrat, in uro kasneje sem bil doma ... Drugi dan ...

— Drugi dan, oče, je izpregovorila Leonora z bridkim glasom, je prišla Imperija pričat, da je Roland umoril Davila!

— Toda Davila! Davila! Ali njega ni bilo?

— Prišel je!

— A ni govoril?

— Hotel je govoriti; a smrt mu je zaprla usta.

Sledila je minuta težkega, turobnega molčanja.

Nato je Leonora vstala.

Počasi je stopila k sliki.

— O Roland, je izpregovorila z bridko svečanostjo, zakaj je čakal moj oče toliko časa, da moram šele zdaj izvedeti vso strašno resnico?

— Leonora! Leonora! je vzkliknil Dandolo. Ali nisi bila že dovolj nesrečna! Ali sem ti hotel nakopati še to muko! Še danes sem ti razodel to skrivnost samo zato, ker mi pravi slutnja, da se bova ločila na veke!

— Oh, Roland, je nadaljevala Leonora, da sem jaz vedela! Že zdavnaj bi bil masčevan ... Toda bodi miren, ti ljubi dragi moj, osvetla ne bo izostala! Mož, čigar ime nosim, bo poginil od te roke, ki jo iztegam k tebi v znamenje svečane prisegel!

To rekša, se je vrnila Leonora na svoje mesto.

— Hči! je zamrmral Dandolo.

Leonora si je zakrila oči z obema rokama.

— Leonora! je ponovil oče.

Pokimala je, češ, da ga poslušaj.

— Poslušaj mojo prošnjo, dete ... Ali nočeš pobegniti iz tega prokletega mesta, kjer živiš med samimi krvavimi strahovi?

(Dalej.)

lepših knjig naše mladinske literature. Meško, ta mehka in sanjava duša, ki se zna s svojo nežnostjo približati navni otroški domišljiji, je podal tri svoje povesti, ki nas vodijo po kraljestvu malih. Povesti same na sebi so prave pesmi mladih hrepenecih src. Morda se bo tuintam očitalo ponavljanje, toda mlada srca se bodo rado- stila ob lepih povestih. Knjiga je bo- gato in lepo ilustrirana. Saša Santelj je imel tu hvaležno delo. Ilustrirati knjigo za otroke je na videz lahka stvar — kajti mladi čitatelj je hvale- žen za vsako črto in povsod najde njegova domišljija dovolj življenja — v resnici pa je treba otrokom ilus- trirati knjige tako, da so jim slike takoj razumljive — in to ni vselej lahka stvar. Santelj je podal v „Mladih srcih“ zgled, kako naj se ilustrirajo take knjige. Slike, ki so v knjigi, bodo ostale otrokom živo pred očmi. Želeli bi, da Družba s knjigami nadaljuje in da poda tu najlepše, kar zmoremo.

„Troje povesti“ so knjiga, ki ne zaostaja nič za drugimi Cankarjevimi deli zadnjega časa. Rekli so, da Can- kar ni za narod, da ne zna pisati za narod in tako naprej. Pa ni res. Že lansko leto je dokazal „Sosed Luka“, da zna Cankar lepo pisati za vse, ki znajo čitati in tudi „Troje povesti“ pričajo o tem. Cankar je s tem narav- nost pokazal, da „pisati za narod“ se pravi umetniško pisati in da ni treba „za narod“ drugačne literature, kakor za druge ljudi. Te tri povesti n. pr. bodo povsod in vsi z užitkom čitali in ko bi bile izšle te tri povesti na lepem papirju in v čedni obliki, bi bila ta knjiga prav tako salonska, ka- kor one Cankarjeve knjige, ki izidejo pri Schwentnerju.

Nas veseli ta dokaz in želimo, da bi se slišalo tudi mnenje prepro- stih ljudi; mislimo, da ne bo mnogo različno od našega. Cankar je podal snovi iz kmečkega življenja: izselje- vanje, zapravljanje, neusmiljenost, tako preprosto, jasno in razločno, da si človek misli: tu vidimo zopet enkrat naravne kmečke ljudi, brez spakovanja. Iz vseh treh povesti pa odseva velika ljubezen do domovine, do domače zemlje in do ljudstva — torej to, kar so nekateri pri Cankarju „pogrešali“. Tu naj se uče vsi, ki hočejo pisati za narod. Tako bomo morebiti dobili dobro literaturo za ljudstvo. Mohor- jeva družba pa naj podpira to smer in naj skrbi, da bomo mogli prihodnje leto zopet hvaliti njene knjige. Letošnje leto pomeni torej preobrat na boljše in začetek lepše bodočnosti. Dela čaka mnogo, Družba, nadaljuj!

DNEVNE VESTI.

Nova vlada. Grof Stürgkh, novo- pečeni ministrski predsednik je torej že sestavil ministrsko listo. Iz te je razvidno, da bo novi kabinet konser- vativen in strogo birokratičen. Zna- čilno je zlasti dejstvo, da postane na- učni minister dosedanjí sekcijski šef v naučnem ministrstvu Husarek, za- grizen klerikalce. Husarek poučuje na dunajskem vseučilišču cerkveno pravo in se je še vedno, kadarkoli je poli- tično nastopil, pokazal hudega kleri- kalca. O novem kabinetu se razširjajo najrazličnejše vesti. Splošno pa se domneva, da bo samo prehodni in da stopi definitivnemu kabinetu zopet na čelo bivši ministrski predsednik baron Beck. Parlamentarci namreč polagajo zadnjemu govoru pl. Bilin- skega, ki je Becka neprestano hvalil, veliko važnost.

Kriza v skupnem češkem klubu. Parlamentarna kriza preti s svojimi posledicami tudi v enotnem češkem klubu. Kakor smo že poročali, se je vršil v nedeljo v Prahi šod, na kate- rem je govoril poleg moravskega po- slanca Stranskega tudi prof. Masaryk.

Ta šod se je vršil v znamenju opo- zicije proti mladočehom, ki so zavzeli nekako v zakup vso češko politiko. V zadnjih pogajanjih glede rekonstruk- cije kabineta so vodili mladočehi od- ločilno besedo, dasi je večina čeških strank proti vstopu češke delegacije v vladni blok. Tako so se češki radikal- ci izjavili za najstrožjo opozicijo proti vladi, a mladočehi so na svoje roke mešetarili z vlado in predlagali za novi kabinet svoje osebe. Prihodnja seja enotnega češkega kluba bo jako burna, ker bo večina strank protesti- rala proti temu samovoljnemu postop- anju mladočehov in izjavila, da ne smatra eventualnih čeških ministrov kot svoje zaupnike v kabinetu. Kriza je jako akutna, posebno, ker so tudi narodni socialci, ki so sicer za časa volitev sklenili kompromis z mlado- čehi, odločilni nasproti mešetarjen- ju mladočehov z vlado, ter namera- vajo izvajati svoje konsekvence. S tem je obstoj enotnega češkega kluba jako dvomljiv.

Italijanski žurnalisti in dunaj- sko časopisje. Poročevalci italijanskih listov na Dunaju objavljajo oster me- morandum proti tendencioznemu pi- sanju dunajskih listov o italijansko- turški vojski. V tem memorandumu pravijo, da dunajsko časopisje infor-мира javnost o dogodkih na bojišču le iz turških virov, italijanska poročila pa zamočuje, ali jih pa pretvarja na skrajno tendenciozen način; italijan- ski žurnalisti pravijo, da bo ta kam- panja, ki jo vrše dunajski listi proti Italiji, imela jako slabih posledic glede na zvezne in mirovne razmere med Avstrijo in Italijo. Kot dokaz nava- jajo sledeče: Zadnje dni so dunajski listi prinesli vesti o grozovitostih ita- lijanskih vojakov v Tripolitani, ter dodali, da so te vesti povzeli po rim- skem listu „Stampa“, dejstvo pa je, da ta list o kakih takih grozovitostih ni poročal niti ene besede, da so to- rej te vesti izmišljene po dunajskih redakcijah in potem lansirane v drugo provincijalno časopisje. Poročevalci protestirajo proti takemu pisarjenju in izražajo svoje ogorčenje proti takemu tendencioznemu poročanju. Kaj bi šele rekli, ako bi čitali „aventična“ poročila ljubljanskega „Slovenca“ ali tržaške „Edinosti“ o konfliktu?

„Edinost“ je velika sovražnica Italijanov, o tem ni nobenega dvoma in vsak dan se norčuje iz Italijanov, češ, da nimajo nobene kulture, ker je v Italiji vse polno analfabetov. Italija, posebno južna, je res zelo zaostala v marsikaterem oziru, ali naj „Edinost“ pove, zakaj dela reklamo za tržaška italijanska gledališča? Samo zato, da grede nekateri gospodje lahko s pro- stimi vstopnicami v italijanska gleda- lišča! Kaj bi neki rekla tetka, ko bi mi delali reklamo — za ljubljansko nemško gledališče? Napisala bi go- tovo dvanajst črtkov — kranjski politiki, o mrtvili, ki vlada v Ljub- ljani v narodnem oziru i. t. d., potočila bi toliko solz, da bi morje naraslo.

Iznajdljivost naše slavne sod- nje je včasih kar občudovanja vred- na; tako velika, da jo javno pohva- limo: bližnjikom za zgled, potomcem za občudovanje, njej sami pa za čast in slavo. Zgodilo se je zadnjič to- le: V neki znani ljubljanski gostilnici je neka služkinja vzela svoji kolegini 10 K denarja. Nepošteno punco je se- veda takoj zgrabila roka pravice, ka- kor hitro je uho pravice o tem si- šalo. Ali ker tiste tatvine oko pravice samo ni videlo, je bilo treba prič. — Najvažnejša priča se je slavni sodnji zdel natakarka v tisti restavraciji. Pa je prišla skoro nepremagljiva te- žava: Nihče na celi sodnji ni vedel, kako se natakarka piše. Kak drug smrtnik bi bil obupal, slavna sodnja pa ni. Kajti gospodje od sodnije po- znajo tisto natakarko in vedo, da je majhna, pa debela. Torej dva nezmo- ljiva znaka, na podlagi katerih bi jo

moral tudi slepec spoznati. In slavna sodnja je pisala natakarki povabilo, na ovitek pa je zapisala: „Naj prej- me ta debela, ta mala natakarka v restavraciji . . .“ In listonoš je drugi dan iskal po oni restavraciji „ta debela, ta mala natakarka“ — ali za- man je bila njegova pot. Natakarka je resolutno izjavila, da ni ne „ta debela“ ne „ta mala“ in pisma ni hotela sprejeti. Romalo je nazaj na slavno sodnjo. In zdaj si na sodnji belijo gospodje gori od Elsnerja pa doli do vratarja glave, kaj bi zapisali na povabilo, da bi „ta debela, ta mala“ natakarka prišla na sodnjo pričat. — Če so že kaj pametnega „pogrnili“ še ne vemo.

Volilni boj v dobrunjski občini. Volilni imeniki dobrunjske občine so sicer že na razpolago, a zelo pomanj- kljivo sestavljeni. Opozarjamo volilce somišljenike, naj takoj pogledajo, če so vpisani, kajti čas za reklamacije je samo do 10. novembra. Naravnost škandal pa je, da se nahajajo v volil- nih imenikih imena kakor Stefansdorf i. t. d. Gospoda župana opozarjamo, da poznamo mi samo Štepanjo vas. Sra- mota za slovenskega župana, ki tako pači naša domača krajevna imena. Zahtevamo, da Stefansdorf takoj izgine iz imenikov, ker se na tak način žali volilce.

Klerikalna požrešnost. Ko je bil zadnjič pericam odpovedan prostor v privatnem poslopu, katerega lastnik je slučajno naprednjak, je „Slovenec“ zagnal neznanški krik in vik, češ, da meče magistrat perice iz mesta, čež štiri dni pa je z veliko pozavno ozna- nil, da se je teh peric „usmilil“ g. Rojina, ki hoče v družbi z dr. Grego- ričem v poslopu Hafnerjeve pivovarne preskrbeti pericam prostor. Zdaj smo pa ravnokar izvedeli, da bo ta prostor strašno drag, kajti perice bodo morale advokatu dr. Papežu plačevati na leto 1000 K — za tisto luknjo, pri kateri bo brzkone tudi Rojina zaslužil nekaj kronic. Klerikalni oduhi že izvajajo, kje je kaj izžeti.

Poroči se bo v nedeljo, 5. t. m. v Srbu na Hrvaškem prof. kandidat g. Dušan Bogdanović z gospico Zor- ko Vojvodicevo. Našemu prijatelju in sotrudniku, ki je bival nekaj mesecev v naši sredini v Ljubljani, želimo obil- lo sreče!

Slovensko deželno gledališče. Dne 19. t. m. se vzpizori ljudska igra s petjem „Slepa ljubezen“. Začetek ob 3. uri popoldne. Igra se je pred 2 oziroma 3 leti vzpizorila v Ptuj, Celju, Krškem in drugod ter je do- segla povsod velik uspeh. Prevedena je tudi na češko in srbsko. Sedaj je igra popolnoma predelana in poprav- ljena; skrajšana je od 5 na 4 dejanja in hibe, ki so se grajale takrat, so odstranjene. Ljubljansko gledališko osebje se že vadi in so vloge v naj- boljših rokah, petje pa bo namesto glasovitja spremljal orkester „Sloven- ske Filharmonije“. Opozarjamo na to vzpizoritev še sedaj. Ker se vzpizori popoldne, se je lahko udeležiti tudi izvenljubljanški obiskovalci, ker so že- lezniške zveze na vse strani ugodne.

Umor v Spodnji Šiški. V sredo zvečer se je zgodil v Spodnji Šiški umor, kakršnega Šiščanci že dolgo ne pomnijo. Vojaški izgredi se sicer v Spodnji Šiški neprestano ponavljajo vsako nedeljo ali praznik, toda na dan Vseh svetnikov se je pripetil narav- nost tragičen slučaj, ki je zahteval svojo žrtev. Okoli trideset 10. zvečer se je vračal neki korporal v družbi dveh domobranskih infanteristov iz Zgornje Šiške proti domu. Ko sta domobranska infanterista prišla že v bližino spodnješiške cerkve, sta se menadoma sprla. Bila sta oba precej pijana. Korporal ju je skušal pomiriti, kar se mu pa ni posrečilo. Vojska sta postajala vedno bolj nasilna. Končno je infanterist Mikec potegnil iz nožni-

ce svoj bajonet in ga vpricho korpo- rala zasadi svojemu tovarišu narav- nost v srce. Nesrečnež je v trenutku divje zakričal, potem se pa na mestu zgrudil mrtev na tla. Umorjeni vojak se piše Brolih. Odšel je popoldne v Zgornjo Šiško, kjer se je v neki go- stilni pošteno napil. V pijanosti je v gostilni neprestano razgrajal in grozil s svojim bajonetom drugim gostom, tako da so mu morali konečno baje- net vzeti in ga spoditi iz gostilne. — Ko se je Brolih podal proti domu, se mu je pridružil na cesti morilec in šel z njim do usodepolnega mesta skupaj. Morilca so orožniki takoj aretirali.

Vojak zabodel gostilničarko. V sredo zvečer je prišel v Durnovo go- stilno na Sv. Petra nasipu prostak 27. pešpolka Rudolf Knopper. V gostilni je začel tako razgrajati, da so ga po- stavili na cesto. Predno pa je odšel, je potegnil bajonet in zabodel z njim gostilničarko v desno plečo ter jo je prav nevarno ranil. Nato je pa zbežal. O dogodku so nemudoma obvestili policijo, ki je nasilneža aretirala ter ga izročila vojaški patrulji. Pa Knopper je patrulji ušel. Ta pa ga je v krat- kem spet prišla in odpeljala v zapor. — Ali vojaška oblast res ne pozna nobenega sredstva, da prepreči vedne ekseze vojakov 27. pešpolka?

Umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča se zatvori v nedeljo 5. novembra ob 5. popoldne.

Sleparica. Pred kratkim je brez- poselno dekle Josipino Umek v fran- čiškanski cerkvi nenadoma nagovorila neznana ženska. Neznanka je Ume- kovi objubila, da ji takoj preskrbi potrebno službo, samo če gre domov po poselsko knjižico. Umekova je v resnici vsa vesela odšla domov, ko se je pa vrnila v cerkev ni bilo ne o neznanki, ne o obleki, katero je pu- stila v cerkvi, ne duha ne sluha.

Metliška pošta okradena. Iz Metlike nam poročajo: Ko je v torek jutraj peljal metliški poštni voz čez Gorjance proti Črnomlju, se je izvr- šila v vozu velika tatvina. Ukradenih je bilo med drugim tudi 10000 kron. Tata še niso dobili.

Umobolni ključavničarski pomoč- nik Ivan Legat iz Ljubljane je v to- rek jutraj ušel iz deželne blaznice na Studencu. Begunca so kmalu ujeli in odvedli nazaj v blaznico.

Mrtvo so našli. Preteklo nedeljo je umobolna Ana Lukman na tihem zapustila svoje stanovanje v Hrušici in se ni več povrnila. Par ur pozneje so jo našli v nekem cestnem jarku mrtvo. Najbrže jo je zadel mrtvoud.

Italijansko-turška vojna.

Kaj je s Tripolisom?

Ali so mesto res zavzeli Turki, ali se pa ono še nahaja v italijanskih rokah? Turki poročajo iz Carigrada dan na dan, da so njihove čete že zavzele vse tripoliške utrbe in da se vršijo krvavi boji po mestnih ulicah. Italijani pa poročajo samo o večjih ali manjših bojih južno od mesta, v oazah. Turki pravijo, da so ujeli celo povelj- nika italijanske Tripoliške armade, ge- nerala Canevo, Italijani pa nočejo ni- česar vedeti o tem; Turki poročajo, da stopajo v sveto vojno proti Italia- nom vsa arabska plemena in sploh vsi muslimani iz Tripolitani, Cirenajke, Egipta, Tunisa, Sudana itd., Italijani pa javljajo začudenemu svetu, da po- skušajo turški oficirji poravnati — ne- soglasja, ki so baje nastala med Turki in Arabci . . .

In v tem dežju vesti, ki ena drugi nasprotuje, naj si človek ustvari jasno sliko o položaju; podali bomo vsa ta poročila po vrsti in sicer ločeno tur- ška in italijanska poročila in čitatelji

Težko ranjen. V soboto ponoči sta se sprla tovarniški delavec Josip Strah iz Sostrega in zidarski pomoč- nik Josip Cankar v neki gostilni v Sostrem. Tekom prepira je Strah su- nil z vso močjo Cankarja z nožem v desno ramo in ga nevarno ranil.

Za zimo. Pri novem jezu čez Gruberjev kanal je neki delavec ukra- del te dni 4 deske in jih odnesel za kurjavo domu.

Konj poginil vsled oslabelosti. Posestniku O. je v petek poginil na Erjavčevi cesti vprežen konj vsled bolezni. Brezvesten tak gospodar, ki vprega sploh bolno žival!

Najdeno. Našla se je damska ura z verižico. Izgubljen jo dobi v Gerberjevi trgovini na Kongresnem trgu 5.

Člani okrajne bolniške blagajne ljubljanske si lahko nabavljajo zdra- vila v katerikoli ljubljanski lekarni, in sicer velja to že od 1. januarja 1911.

Redni občni zbor ljudsko-izob- raževalnega društva „Akademija“ se vrši danes, v petek, dne 3. t. m. ob 8. zvečer v gostilni „Pri novem svetu“.

Dalje služenci podčastniki ljub- ljanske garnizije prirede od dne 4. no- vembra t. l. vsako soboto od 8. do 11. ure zvečer v hotelu „Ilirija“ plesne večere, h katerim se prijatelji in znanci teh podčastnikov, ki imajo veselje do plesa, uljudno vabijo. Vstopnice se dobe pri odboru vsako soboto od 8. do 11. ure zvečer v imenovanem hotelu. (Prešernova soba). Dnevni red: Po- ročilo odbora. — Poročilo pregledni- kov. — Volitve. — Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Akademsko društvo slovenskih agronomov „Kras“ na Dunaju javlja, da priredi svoj prvi redni občni zbor dne 4. novembra ob 8. uri zvečer v „Leithner Restaurant“ Auerspergasse. „Ljubljanska kreditna banka“. V mesecu oktobru se je vložilo na knji- žice in na tekoči račun 2.208.436 K 78 v, dvignilo pa 2.415.865 K 75 v. Skupno stanje koncem meseca oktobra 13.617.075 K 95 v.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke. Naj- nižje cene, solidna postrežba.

„Ideal“. Danes specialni večer s krasnim sporedom. Posebno opozarjamo na film: „Bodite prijazni z živalmi“, ki bo vsakega ljubitelja živali narav- nost očaral. Za smeh skrbi stari znanec Luka. V soboto: „Bela suznja“, III. del kot nadaljevanje II. dela. Pripravlja se najboljši film serije Asta Nielsen: „Ciganska kri“.

MAJI LISTEK.

Biblija, znanost in cerkve.

Spisal Jaroslav Palliard.

(Iz 24. zvezka knjižnice češke „Svobodno Misli“).

(Dalje.)

V 21. pogl. III. Mojzesove knjige so pravila za duhovne, izmed njih so za nas zanimivi predpisi v vrstah 16 do 21, ker kažejo odpor proti ljudem s telesnimi napakami, ki je pri bogu nemogoč. Tam je pisano: „Govoril je spet Gospod Mojzes rekoč: Govori Aronu in reči: Kdorkoli iz tvojege se- mena v vseh rodovih bo imel na sebi napako, naj ne pristopa, da bi daroval kruh svojega Boga. Kajti noben mož, ki bi imel na sebi napako, naj ne pri- stopa: slep ali šepast, ali ki ima kak ud premajhen ali prevelik, ali mož, ki bi imel zlomljeno nogo, ali zlomljeno roko, ali grbast, ali ki ima na očesu mreno, ali ki je garjav, ali ki ima pokvarjeno telo. Noben mož, ki bi imel na sebi kako napako, iz semena Arona du-

hovna, naj ne pristopi, da daruje Go- spodu; kajti napaka je na njem; naj ne pristopi, da daruje kruh svojega Boga.“

Številna mesta starega zakona nasprotujejo vsemogočnosti in vseved- nosti božji. Navedemo samo par zgle- dov: V knjigi Sodnikov, 1. pogl. 18. in 19. vrsta je zapisano: „Zavzel je Juda tudi Gazo z okolico in Eskalon z okolico, tudi Akaron z okolico. Kajti Gospod je bil z Judo in je pregnal prebivalce gor, toda ni pregnal prebival- cev doline, ker so imeli železne vo- zove.“ Gotovo malenkostna zapreka za vsemogočnost!

Vsemogočni bog se tudi ne more motiti in je pri njem izključeno, da bi obžaloval, kar je naredil ali ukazal. V IV. Mojzesovi knjigi je to tudi izrečno rečeno z besedami: „Silni Bog ni kakor človek, da bi varal in kakor sin človeka, da bi se izpreminjal; kaj bi rekel, da ne izvrši? kaj bi izpregovoril, da ne potrdi?“ — ali pa v I. Samue- lovi knjigi (15. pogl. 29. v.): „Pa tudi ne laže junak izraelski, niti mu ni žal; kajti on ni človek, da bi mu bilo česa žal.“

Popolnoma nasprotno pa govore druga, številna mesta starega zakona,

kjer se pripoveduje, da se je bog, ko je spoznal posledice svojih dejanj, kesal tega, kar je storil. Takoj v I. Mojze- sovi knjigi v 6. pogl. 6. vrsti stoji: „Zal je bilo Gospodu, da je napravil človeka na zemlji, in hudo mu je bilo v srcu.“ Ali pa v II. Mojzesovi knjigi, 32. pogl. 14. vrsta: „In obžaloval je Gospod, kar je rekel, da hudega na- pravi svojemu ljudstvu.“

Podobno I. Sam. 15., 10 in 11: „In zgodila se je beseda Gospodova Samuelu in dejal je: Zal mi je, da sem Samuela napravil za kralja“ itd. ali pa istotam v 35. vrsti: „... Go- spodu pa je bilo žal, da je Samuela napravil za kralja nad Izraelom.“ — Ti zgledi zadostujejo.

Z vsevednostjo božjo niso v so- glasju in se ne strinjajo ona mesta v starem zakonu, kjer se pripoveduje, da je bog stopil iz nebes, da se pre- priča, kaj se godi na zemlji. Tako je stopil z nebes gospod, da vidi mesto Babilon in stolp, ki so ga zidali sinovi človeški (I. Mojz. 11, 5). Drugje spet govori gospod: „Zato pojdem dol in pogledam, če so (prebivalci Sodome in Gomore) res vse storili po tem vpitju, ki je prišlo k meni, ali če ni tako, da vem.“ (I. Mojz. 18, 21.) O

vsem tem bi moral vsevedoči bog vedeti, ne da bi mu bilo treba hoditi na zemljo, da bi videl, kaj ljudje delajo.

Sedma zapoved, ki jo je dal Javeh, bog Izraelcev, na gori Sinaj svojemu ljudstvu, se glasi: „Ne kradi!“ V II. Mojzesovi knjigi, 3. pogl., 21. in 22. vrsta, pa pravi gospod: „In dam milost temu ljudstvu pred očmi Egiptčanov. In zgodilo se bo, da ko pojđete, ne odidete prazni. Ampak si izposodi žena od svoje sosedice in od gospodinje svoje hiše srebrnih in zlatih dragoce- nosti in obleke; dajte jih svojim sino- vom in hčeram in tako okradete Egipt.“ Da so se Židje po tem povelju ravnali, zvezo iz II. Mojzesove knjige, pogl. 12., vrsta 35. in 36., ne moremo pa razumeti, da bi mogel dati „milost“ za pomeverbo izposojenih stvari pravi- čni bog, ki je resnica sama.

Naravnost proti božji resničnosti so besede proroka Miheja izraelskemu kralju Ahabu, ki so napisane v I. knjigi Kraljev v 19. do 23. vrsti 22. poglavja: „Videl sem Gospoda sedeti na njego- vem prestolu in vso nebeško vojsko na desnici in levici njegovi. In rekel je Gospod: Kdo prevara Ahaba, da gre in pade pri Ramotu v Galadu?

In ko je dejal ta to in oni ono, je prišel neki duh in se je postavil pred Gospoda in mu je rekel: Jaz ga pre- varam, Gospod pa mu je rekel: Na kak način? Odgovoril je: Pojdem in bom lažnjiv duh v ustih vseh nje- govih prorokov. In on je dejal: Pre- varaj ga in izvrši tako, pojdi in stori. Zakaj Gospod je dal lažnjivega duha v usta vseh teh tvojih prorokov, kajti Gospod je slabo govoril o tebi.“ Ahab ni verjel proroku Miheju, ampak pro- rokom, ki jim je gospod dal v usta lažnjivega duha, šel je v boj proti Sircem in je bil ubit. Židje pa so verjeli, da je prorok Mihej govoril resnico o gospodu in so zapisali to v večem spomin svojih napačnih nazorov o bogu v knjigo, ki naj bi bila še danes nezmotljivi vir in temelj prave vere.

Slovensci darujejo za „So- kolski dom“ v Borovljah.

gnani s tripoliških utrd, na katerih vihrajo zopet otomanske zastave. Italijani so bili popolnoma premagani, morali so bežati.

Ta turška poročila so pa res čudna. Na enem mestu izjavlja turški vojni minister, da so Turki že oteli Tripolis Italijanom, na drugem mestu pa govori o 8000 Italijanov, ki se nahajajo v mestu! Na drugem mestu zopet pravi turško vojno ministrstvo, da so Turki zavzeli vse tripoliške utrde, Italijani so pa morali bežati! Škoda, da nam ni povedal turški vojni minister še tega, kam so Italijani zbežali? V puščavo med Arabce, v morje, ali kam? So pač močno pretirana ta turška poročila!

Italijanska poročila

so čisto drugačna. Italijansko poslanstvo na Dunaju izjavlja, da so bili Italijani do sedaj na morju in na kopnem zmagoviti. Zasedli so Tripolis, Bengazi, Derno, Homs in Tobruk. Od tega časa so bili odbiti vsi turški in arabski napadi. Po bitki dne 26. oktobra ni bilo nobenega boja več. Italijansko poslanstvo se sklicuje pri tem na dejstvo, da le Italija razpolaga s kabljem v Tripolisu, da potrebujejo vsa druga poročila več dni, da pridejo do kabelske postaje. Že to dejstvo dokazuje neresničnost turških poročil. — Italijani se pritožujejo tudi radi tega, ker dunajski listi nočejo priobčevati nobenih italijanskih poročil, ampak priobčujejo samo fantastična carigradska poročila.

Sicer tako ravno ni v Tripolitani kot pravijo ta italijanska poročila, ali ako bi Turki res iztrgali Italijanom iz rok mesto Tripolis, ne bi mogli Italijani tega utajiti in zato je najverjetnejše, da so imeli Italijani v bojih okoli Tripolisa res precejšnje izgube in da so se morali umakniti proti mestu, ali vesti o zavzetju Tripolisa po Turkih in Arabcih se nam ne vidijo verjetne.

V Egejskem morju

se Turki pripravljajo na obrambo. Na vse važnejše otoke hočejo poslati večje število vojakov, topov in streljiva, ker

Italijani hočejo zasedati na vsak način nekaj otokov

in razširiti bojišče na Egejsko morje, oziroma na obrežja azijske in evropske Turčije, ker hočejo Turčijo s tem ustrahovati in kakor se vidi, Italijani res ne bodo tako lahko dobili Tripolitani, dokler ne ustrahujejo Turčije kot take.

Tega so se menda začeli zavedati že Italijani sami in zato je

Italija že naročila velikanske množine premoga,

kar pomeni, da se pripravljajo na večjo pomorsko akcijo, to je, na akcijo v Egejskem morju. Zato bi Turki dobro storili, ako bi čem prej utrdili in prekrbeli z močnimi posadkami svoje otoke v Egejskem morju, dokler je še čas. V Tripolitani so pravi čas zamudili in naj gledajo, da ga ne zamudijo še v Egejskem morju. Italijanski admiral Aubry je še v Rimu, kjer se posvetuje z vlado gotovo o akciji v Egejskem morju, ker ob afriškem obrežju je italijanska mornarica svojo glavno nalogo že izvršila.

Slovensko deželno gledališče.

Kralj (Sire).

Tragikomedija v štirih dejanjih. Francoski spisatelj Henri Lavedan.

Včeraj so igrali na našem odru duhovito delo francoskega akademika Henri (ne Henry) kakor stoji na plakatu, to bi bilo angleški Lavedan "Sire", dobro označeno kot tragikomedija; delo je polno veselega, lahkoživega razpoloženja, ki ga prinaša vanj ured in vsevedež Roulette, reprezentant živega, lahkoživega, a tudi plemenitega in hrabrega francoskega ljudstva, obenem glavni junak drame. Njegova lahkoživost ga spravi v konflikte, iz katerih ni končno res čisto nobenega drugega izhoda, kakor smrt. Z jasnim licem in veselim srcem je šel skozi življenje in hrabro in častno je znal umreti! Podoba francoskega ljudstva je njegovo sesekano truplo, ki ga na koncu neso zmagoviti revolucionarji na burbonskem kraljevem prestolu po parizskih ulicah ob prepevanju maršev. Že prej nam je bil ta dobrodušni in duhoviti veseljak simpatičen, zdaj v smrti pa se nam zdi velik in občudujemo ga.

Stara grofica Saint-Salbi sovraži istotako „meščanskega kralja“ Louisa

Philippe, kakor revolucionarje, ki so svoj čas obglavili Ludvika XVI., malega kraljeviča (ki ga je proglasil njegov stric za kralja Ludvika XVII.) pa izročili onemu surovemu jakobinskega čevljarju Simonu. Za tega nesrečnega kraljeviča, ki je vsled vednega trpinčenja umrl že 8. junija 1795 l., gre v igri. Ker so namreč truplo pokopali kar v skupno jamo in ga zasuili z živim apnom, ni bilo pozneje več dobiti njegovih ostankov in nastala je legenda, da kraljevič še živi; pojavljala se je cela vrsta pustolovskih Laži-Ludvikov.

Najvažnejši je bil nemški urar iz Potsdama Naundorf († 1845), čigar obraz je bil naravnost frapantno podoben burbonskemu. Bil je leta 1836. izgnan iz Francije. — Čuditi se torej ne smemo, da je stara grofica Saint-Salbi tudi ena izmed onih, ki so bili trdno prepričani, da kraljevič še živi in da pride še na prestol. Istotako spretno je pisatelj porabil motiv Burboncu podobnega urarja, le da tukaj ta urar ni kak pustolovski Nemec in tudi ne nastopa kot Ludvik XVII. iz kakih sebičnih namenov, ampak le iz objestnosti in da pokaže svoje igralске talente, pa tudi iz uslužnosti, da bi po doktorjevi želji ozdravil staro eksaltirano grofico. Končno s svojo krivo sam opere krivdo, da je varal — dasi je to bila „pia fraus“ — staro grofico. Glavni junak Roulette je, kakor rečeno, posebej francoski narod z njegovimi dobrimi in slabimi lastnostmi.

Poročilo o včerajšnji predstavi sami jutri.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Kabinet Stürgkh.

Dunaj, 2. novembra. Grof Stürgkh je že sestavil svoj kabinet. Odločiti je treba le še glede poljedeljskega portfelja. Čehi, posebno pa mladočehi so namreč pri Stürgkhu energično protestirali proti imenovanju Horačka. Zato se je Stürgkh brzojavno zopet obrnil na Dunaj, iz česar se sklepa, da bo prevzel poljedeljski portfelj. V ponedeljek bo Stürgkh v imenu novega kabineta razvil v poslanski zbornici svoj politični program, ki bo pa čisto kratek. Obsegal bo le točke glede volitev v delegacije, uradniško predlogo in kratek budgetni provizorij.

Dislokacija avstrijskih garnizij.

Dunaj, 2. novembra. Danes se je vršilo v vojnem ministrstvu posveto-tovanje glede dislokacij garnizij. Sklepi glede dislokacij ostanejo na zahtevo zunanjega ministra grofa Aehrenthala tajni.

Italija in Avstrija 1. 1909.

Dunaj, 2. novembra. Današnja večerna „Zeit“ prinaša članek, ki je očitno naperjen proti Italiji. Članek predbaciva Italijanom, da so 1. 1909., ko je bila najakutnejša kriza med Srbijo in Avstrijo, mobilizirali svojo armado. To se je dokazalo šele sedaj, ko so izšle pozivnice glede mobilizacije italijanske armade v Tripolis. Na teh pozivih stoji baje še vedno letnica 1909., ki je prelepljena z letošnjim datumom. V dunajskih vojaških krogih prevladuje mnenje, da je vojno ministrstvo le radi tega sklenilo čuvati tajnost o dislokaciji avstrijskih garnizij.

Italijansko-turška vojna.

Tripoliške utrde v rokah Turkov. — Nadaljni boji.

Carigrad, 2. novembra. Brzojavna poročila turškega poveljnika iz Carigrada zatrjujejo, da so se Turki in Arabci sedaj polastili tudi zadnjih dveh utrd pred Tripolisom. Tako, da imajo sedaj že vseh 6 utrd v rokah. Tripolis, 2. novembra. Danes ob 3. uri popoldne so Turki zopet pričeli streljati s 70 mm granatami na Tripolis. Granate so povzročile velikansko škodo. Nemški konzulat je skoro popolnoma razrušen.

Aeroplani posegli v boj.

Rim, 2. novembra. Včeraj popoldne so Italijani poskusili z aeroplanom napad na Turke. Avijatik Gavotti se je vzdignil z aeroplanom 200 m visoko in vrgel na turško taborišče 4 bombe. Učinek je bil grozen. Ubilih je bilo več sto Turkov. Arabcev in Turkov se je polastila silna panika. Za jutri pripravljajo Italijani napad na turško taborišče z vsemi svojimi 8 aeroplani.

Premog za italijanske ladje.

London, 2. novembra. Italijanska vlada je nakupila na Angleškem velikanske množine premoga. Premog odide v južno Italijo in je določen za italijanske bojne ladje, ki nameravajo odpotovati v Egejsko morje.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik Milan Plat.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. Najmanjši znesek 50 vin. Pisanim vprašanjem je priložiti znamko 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri sveder.

Železna blagajna (Wertheim št. 3.) Še dobro ohranjena se ugodno proda. Vprašati pri: Josip Polaku, trgovcu, Sv. Petra cesta 9. 645/x-1

Mehovana soba se takoj odda v bližini francišanske cerkve. Natančneje v „Prvi anončni pisarni“. 644/2-1

Hotelski sluga, ki je že dobro izurjen se takoj sprejme v hotelu „Tratnik“. 650 1-1

Trgovina na zelo prometnem kraju na Dolenjskem se odda z vsem gospodarskim poslopjem pod jako ugodnimi pogoji v najem. Več se poizve v trgovini Radekega cesta 2. 647 3-1

Dobro šivalni stroj (Singer Ringschiff) za krojača, ki je veljal 280 K, se sedaj proda radi selitve za 80 K. Sv. Petra cesta št. 67.

Dobrodošla mala gostilna na zelo prometnem kraju Ljubljane se odstopi z opravo vred proti primerni odškodnini. Istotam se odda v najem gostilniška koncesija. Tozadevna vprašanja je pošiljati pod „Mala gostilna“ na Prvo anončno pisarno. 649 3-1

Korespondenca.

Gospod B. Razjasni mi najhitreje in dobi moje ... drugače bode zelo usodepolno. M.

Kdor išče ali oddaja kako

službo,

kdor hoče kaj

kupiti ali prodati,

doseže to najlažje, ako

inserira

v Malih oglaših „Jutra“. Za besedo se plača

samo 5 vinarjev.

V življenju nikdar več take prilike!

600 kosov samo K 4-50.

Krasno pozlačena prec. anker ura z verižico, natančno idoča s triletno garancijo, 1 moderna svilena kravata za gospode, 3 kosi 11 žepnih robcev, 1 lep prstan z imit. dragim kamnom, 1 lepa eleg. garnitura ženskega nakitja, obstoji iz 1 krasnega koljeja iz orientalskih biserov, mod. ženska okrasna s patent. zaklopko, 2 eleg. ženski zapetnici, 1 par uhanov s patent. kavelji, 1 krasno žepno toaletno zrcalo, 1 usnjata denarnica, 1 par manš. gumbov, tri gradno double zlato s pat. zaklopko, 1 zelo eleganten album za razglednice, najlepši razgledi sveta, 3 jour-predmeti, zelo zabavni za mladino in staro, 20 korespondenčnih predmetov in še nad 500 uporabnih predmetov, v hiši prepotrebni. Vse skupaj z uro, ki je sama K 4-50. Razpoložljiva se po povzetju ali proti predpošiljati zneska dunajske centralna razpoložljavnica P. Lust, Krakov 752. NB. Pri naročilu na dva zavoja se priloži prima angleška britev. Za neugajajoče se vrne denar.

Lepo meblovana

zračna in velika

mesečna soba

s posebnim vhodom, v I. nadstropju, v neposredni bližini II. drž. gimnazije se odda s 15. novembrom. Naslov pove upravništvo „Jutra“.

Laška in dunajska

KUHINJA

nasproti glavne pošte

Od danes naprej polenovke. Okusne morske ribe se oddajajo tudi ven po nizki ceni. Dobra kuhinja pod dobro znanim kuharjem Sonatto. Postrežba točna in solidna. Za obilen obisk se priporoča Marija Petrigoj.

Več lokalov

na prometnem kraju, pripravnih za trgovino ali vinsko klet, se takoj odda v Gosposki ulici in Židovski stezi.

Natančneje pri Fr. Kraigher, krojač, Gosposka ulica 7. P 592

Mesečna soba

lepo meblovana se na Miklošičevi cesti št. 8. „Hotel Loyd“ takoj odda. Več se poizve istotam v III. nadstropju na levo, razgled na ulico. 587

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe, vseh vrst tapeciranega pohištva, naslanjačev, otomanov, kakor tudi pisarniških oprav, dalje različnih platnenih in lesenih rolo, žaluzij in železnih valčnih zastorov. — Velika množina izgotovljenih oprav za spalne in jedilne sobe vedno v zalogi.

Priznalna pisma, ceniki in vzorci na poljubno razpolago.

Najboljše odgovori „Slovincu“ vsak naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“, ali pa najde novega naročnika!

Centrala Raljske cementne tovarne v Belgradu

potrebuje po možnosti na takojšnji vstop

za eksploatacijo velikega gozda

v vrednosti enega milijona kron in parno žago, ki proizvaja dnevno za tri vagone desek

spretnega ravnatelja-strokovnjaka

Plača po sposobnosti 350—450 dinarjev mesečno. Dolžnost ravnatelja bi bila voditi v prid lastnikov strogo strokovno nadzorstvo nad celim gozdom, parno žago, vsem osebjem, kakor tudi nad ogromnim številom živine in vsak dan referirati centrali o produkciji. Gozd in parna žaga se nahajata v notranjosti Srbije v precej pustom kraju — po možnosti naj se torej oglašijo gospodje samci. Reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe, v nemškem jeziku spisane, podpisane in naj priložijo spričevala o končanih šolah, in o dosedanjem službovanju; navedejo naj tudi v kaki službi se nahajajo sedaj in kdaj bi lahko nastopili službo. Prednost imajo Slovenci, ki kolikorotniko že znajo srbsko. Odgovorilo se bo samo onemu, ki ga bo podpisani smatral kot strokovnjaka in je torej osebno predstavljanje v Belgradu ali Ralji nepotrebno.

Mihajlo Rosman,

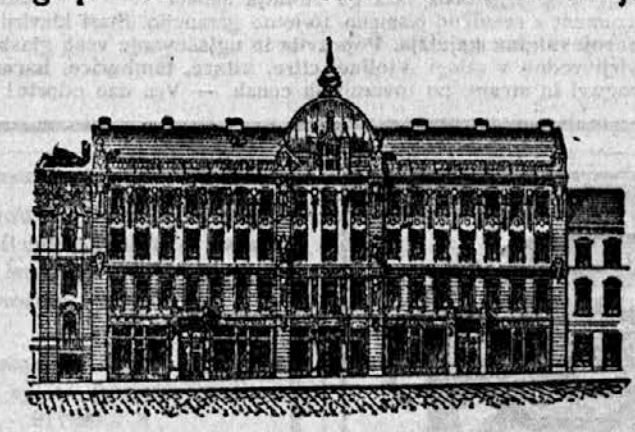
tehnični ravnatelj raljske cementne tovarne Belgrad, Kara-Gjorgjeva ulica 95. I.

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov K.

Stanje hranilnih vlog nad 40 milijonov K.

Rezervni zaklad nad 1.200.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica šte. 3.

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/2 %, brez odbitka. Nevzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar. Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.

Za varnost naloženega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi izključena vsaka špekulacija z vložnim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

Kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka IKO

H. SUTTNER, Ljubljana

Mestni trg. — FRIJALKA: Sv. Petra cesta. — Telefon št. 273.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega podjetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Ljubljana **Minka Horvat** Sv. Jakoba trg št. 6

modistinja,

priporoča svojo veliko zalogo damskih klobukov, športnih kap in vseh modistovskih potrebščin. Popravila točno in najceneje.

Krasne novosti za jesensko sezijo

in po že znano najnižjih cenah dobite

v modni trgovini **PETER ŠTERK**
Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek in kako-
vosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših
moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice itd.

ALFONZ BREZNIK

č. kr. izvedenec in učitelj Glasbene Matice.

Največja in najstarejša trgovina in izposojevalnica klavirjev in harmo-
nijev. Velikanska zaloga vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij.
C. kr. avstr. post.-hranil. konto št. 114.603 Ljubljana, Kongresni trg 15 Naslov brzojavkam:
Klavir-Breznik Ljubljana.

(nasproti ruske cerkve.)

Klavirje dvorne trdke Bö-
sendorfer, Czajka, Hötzl &
Heltzmann, Stelzhammer in
Manborg (amer. harm.) imam
le jaz izključno edini zastop-
nik za Kranjsko v velikanski
zalogi in izbiri. Ne dajte se
varati po navidezno cenem,
vsiljivem „pofelnju“, osobito,
ker nudim vsakomur, da si po
kolikor mogoče najnižji cenil
ali na čudovito majhne obroke
brez vsakega zadatja nabavi
prvorasten instrument z resnično pisano 10 letno garancijo. Stari klavirji najugodnejše
v zameno. Izposojevalnina najnižja. Popravila in uglaševanje vseh glasbil najceneje.
Preigrani klavirji vedno v zalogi. Violone, citre, kitare, tamburice, harmonike, telov.
rogovi in strune po tovarniških cenah. — Ves dan odprto!

Najprimernejša igra za manjše odre
je enodejanka

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.
(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“
v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založ-
niku V. M. Zalarju v Ljubljani.

TEODOR KORN

poprej HENRIK KORN

pokrivalec streh in klepar,
vpeljalec strelovodov ter in-
:: stalater vodovodov ::

LJUBLJANA

Poljanska cesta št. 8.

Priporoča se p. n. občinstva
za izvrševanje vsakršnih kle-
parskih del ter pokrivanje streh
z angleškim, francoskim in tu-
zemskim škrliljem, z

asbest-cementnim škrliljem
(Kornit) patent Hatzek,
z izbočeno in ploščato opeko,
lesno-cementno in strešno
opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska,
kleparska dela v priznani so-
ludni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in
poštne prosto.

Svilnato blago

baržuni, pliši, tenčice, čipkasto blago, čipke,
vložki, svilnate vezenine, Jabots, šerpe, damski
ovratniki, kravate, svilnati in baržunasti tra-
kovi, pozamentirja, porte, žnore, resice, dišave,
mila i. t. d., vedno najnovejše v največji izbiri.

Modna trgovina P. Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

St. Janški premog

za domačo kurjavo.

Prodaja se z izključitvijo posredovalnih prodajalcev tudi v manjših mno-
žinah, in nam je mogoče naš premog, ki je vsem premogovnim vrstam, ki se
prodajajo v Ljubljani vsaj enakovreden, po nenavadno nizki ceni za

K 1·20 eno vrečo à 50 kg

v mestnem pomerju oddajati in sicer dostavljeno v hiše.

Pri večjem naročilu v polnih vagonih se cena zniža.

Nikdo naj torej ne zamudi uporabiti to ugodno priliko.

Naročila naj se naslove direktno na našo pisarno, Erjavčeva cesta št. 2,
telefon št. 207. Razentega sprejemajo naročila sledeče trdke: Fr. Babič, Do-
lenjska cesta; Lesković & Meden, Jurčičev trg; Mencinger, Sv. Petra cesta;
Uradno gospodarsko društvo, Kongresni trg; Kastner, Dvorni trg; Trdina,
Stari trg; L. Kotnik, Šiška; A. Šarabon, Zaloška cesta.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča svojo veliko zalogo

oblek, ulstrov, raglanov, zimskih sukenj, kakor
tudi kratkih sako (mikado) z razno kožno pod-
lago za gospode.

Velika izbira kostumov, dolgih double plaščev,
kožuhovinastih jopic in paletotov, kril in bluz
za dame. Vse v najmodernejšem kroju in barvi.

Solidna postrežba.

Priznana nizke cene.

Kupujte le najpopolnejše
pisalne stroje:

UNDERWOOD

all
SMITH & BROS

Ceniki in razkazovanje brez-
plačno.

THE REX CO.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7.

Sprejema zavarovanja človeškega živ-
ljenja po najraznovejših kombina-
cijah pod take ugodni pogoji, ko
nobena druga zavarovalnica.

Vsa čist dobiček se razdeljuje zavre-
vancem; dosedaj se ga je izplačalo
K 2.485.719—.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fendi K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.856.860-58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovanske-narodne uprave.

Vsa pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premičnine proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.
Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal
in okenskih plošč.

Škode cenjuje takoj in najkrajše.
Uživa najboljši sloves, kodar posluja.

Dovoljuje in hitro dobička izdatno
podpore v saredno in občankarstno
namene.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v
školske in literarne stroške spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.
Muzikalije.

Telefonska št. 118

Najmodernejše črke.
Litografija.

Polna bančnišnica št. 78.307.

Del. glavica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

priporoča promese dunajskih komunalnih srečk za zbiranje dne 2. novembra t. l. Glavni dobiček K 800.000—. Cena K 18—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 $\frac{1}{2}$ %